

De Nijlgans, nu ook broedvogel in 't Gooi en Vechtplassengebied

A.Stoker

De Nijlgans (*Alopochen aegyptiacus*) is oorspronkelijk een gans uit Afrika en het Midden-Oosten (Afrika ten zuiden van de Sahara, het Nijldal, Israël en Syrië) (1).

Uit de geschiedenis is bekend dat de Nijlgans al bij de oude Egyptenaren, Grieken en Romeinen in gevangenschap gehouden werd. In West-Europa is de vogel tenminste vanaf de 17^e eeuw een wijdverbreide parkvogel. In Engeland is al minstens 100 jaar een verwilderde populatie aanwezig (1).

In Nederland wordt deze gans veel in watervogelcollecties gehouden en is hieruit herhaaldelijk ontsnapt. Met name in West-Nederland bestaat al jaren een populatie die hier ook regelmatig tot broeden komt. Als eerste broedgeval is een waarneming bekend uit 1967 in de duinen bij Scheveningen. Gestaag is sindsdien het aantal broedgevallen in West-Nederland opgelopen. In de omgeving van Wassenaar betreft het in 1975/76 al 16 paar. Terwijl ook verder in West-Nederland broedgevallen bekend worden. Totaal wordt voor dit gebied een aantal broedparen van 26-50 stuks opgegeven, met de aantekening dat deze aantallen wellicht aan de lage kant zijn (2). Ook uit de kop van Noord-Holland, Friesland en Gelderland zijn enkele broedgevallen bekend, het betreft hier steeds ontsnapte parkvogels (3). De "Avifauna van Midden-Nederland" vermeldt geen waarnemingen in ons werkgebied (4).

De broedplaatsen zijn vooral gelokaliseerd in parkachtige landschappen met bos, weilanden en waterpartijen. Het nest vindt men meestal onder struiken of tussen dichte vegetatie (5).

Vanaf 1977 worden regelmatig Nijlganzen in Gooi en Vechtstreek waargenomen. Met name van de 's Gravelandse landgoederen en de Vechtplassen zijn van de afgelopen jaren veel waarnemingen bekend (6). (zie tabel I).

Tabel I- waarnemingen van de Nijlgans in het werkgebied van VWG 't Gooi en omstreken

Plaats	Aantal	Datum	Waarnemer(ster)(s)
Horstermeerpolder, Ned. de. Berg.	1pr	15-3-77	E. de Haan e.a.
Bergsepad, Ankeveen	2	1-10-78	F. van Klaveren
" "	2	8-3-79	idem
Oppad, Kortenhoef	2	31-3-79	idem
Zuiderheide, 's Gravelnd	1pr	3-5-79	idem
Ruigehoek, Ankeveen	2	? -?-79	H. Houtman

Loodijk, 's Graveland	1pr	24-4-80	J.van Oord
Beresteinseweg, idem	2	26-4-80	G.Mijnhout
Spiegelpolder. Ned den Berg	1pr	14-6-80	P.Lodewijkx
Eempolder-Noord Eemnes	1pr	10-8-80	A.Vermeule
Stichtse brug Blaricum	3	17-8-80	R.G.Moolenbeek
Horstermeer, Ned den Berg	2	2-2-81	T.Stoker
Dammerkade. Ankeveen	1	10-4-81	F.van Klaveren
Bergsepad idem	4	11-5-81	A.Pluister
Waterleidingplas Loenen	+8	aug-sept-okt 81	opz.J.v.Bergeyk
Stichtse brug Blaricum	2	27-6-81	L.v.Breukeln
Bergse pad Ankeveen	2pr+2pullen	7-7-81	B.Stoker
Berestein, 's Graveland	1	17-3-82	F.v.Klaveren
Spiegelrust, idem	1	2 ^e week mrt.	N.Kortenhoven
Korremof, Kortenhoef	1	17-4-82	F.v.Klaveren
Hollandse kade, Ankeveen	1pr	18-4-82	idem
Kromme rade, Kortenhoef	1	25-4-82	J.de Jonge
Berestein, 's Graveland	5	30-4-82	F.van Klaveren
Monnikenberg, Hilversum	2	28-1/1-5	H.Harder
Laarder wasmeer idem	2	5-5-82	J.Harder
Gooimeer voor Magdalena, Huizen	1	9-5-82	J.Verhey
Eemeroord, Baarn	2	27-5-82	H.Harder
Dammerkade, Ankeveen	2	20-6-82	P.Schut
Hollands-Ankeveen-West	1pr+3juv.	aug-sept-82	I.Mes
't Oosten-Kwakel-Kortenhoef	1juv.	17-10-82	F.van Klaveren
N.O.hoek, Spiegelpolder Ned.den Berg	1pr	zomer	B.Stoker
het Hol, Kortenhoef	1	29-9-82	J.de Jonge

Uit het Ankeveense plasseengebied zijn 2 broedgevallen bekend. In de zomer van 1981 is hier een paartje gesignaleerd met 2 jongen. Enige dagen later is het ouderpaar wel weer waargenomen maar zonder jongen (med. B. Stoker). Waarschijnlijk zijn van dit broedgeval geen jongen volwassen geworden. De afgelopen zomer van 1982 is regelmatig een paartje met 3 jongen waargenomen in Hollands-Ankeveen-West. Deze zijn hier tenminste tot eind september aanwezig geweest, de jongen waren toen halfwas (med. I. Mes). Van een broedgeval, afgelopen zomer, op het landgoed Boekesteyn is het volgende bekend. Vanaf half maart is regelmatig één paartje met af en toe een tweede mannetje op Boekesteyn zowel als op Schaep en Burgh waargenomen. Vanaf eind mei concentreren de waarnemingen zich op het weiland en de vijver midden op Boekesteyn gelegen. Op 13-6-'82 zien Hans van Oosterhout en Ernst Paul Fuchs hier 1 paartje met 5 pullen van hooguit een paar dagen oud.

Ook Frans Rijnja ziet hier 22-6 één paartje met een aantal pullen die in het hoge gras niet te tellen zijn. In augustus zijn de dieren regelmatig te zien op het middelste weiland van het landgoed Schaep en Burgh, de vijf jongen zijn nu in volledig verenkleed.

Tabel II- Waarnemingen van Nijlganzen op de landgoederen Boekesteijn en Schaep en Burgh gedurende voorjaar en zomer van 1982.

Aantal	Datum	Waarnemer(ster) (s)
1pr	14-3-82	F.Rijnja
3	27-3	F.v.Klaveren/A.Stoker
1pr	12-4	F.Rijnja
1pr	13-4	H.v.Oosterhout
1	17-4	F.Rijnja
1pr	18-4	G.Langenberg
1pr	29-4	F.Rijnja
1pr+1mn.met manke poot	16/17/18-5	J.de Jonge
	21-5	
1pr	30-5	F.v.Klaveren
1pr	1-6	idem
1pr	1-6	A.Stoker
1pr	2-6	idem
1pr+5pullen	13-6	H.v.Oosterhout/E.P.Fuchs
1pr+7pullen	22-6	F.Rijnja
1mn.	3-7	F.v.Klaveren
1pr+5juv.	19-8	A.Stoker
1pr+5juv.	24-8	idem
1pr+5juv.	25-9	R.de Haan

Door verschillende waarnemers is gezien dat het mannetje zich agressief gedroeg tegen de aanwezige Bergeenden en Wilde Eenden. Uit de literatuur is bekend dat Nijlganzen een vrij groot broed-territorium hebben (5). Daar het wellicht mogelijk is dat de Nijlgans, een "faunavervalsing", andere watervogels, zoals op de 's Gravelandse landgoederen de Bergeend uit zijn broedterritorium probeert te weren, zijn observaties hieromtrent van groot belang. Helaas droegen de ouderdieren geen ring en zijn ook de pullen niet geringd. Het is namelijk interessant te weten of deze ouderdieren uit de populatie van West-Nederland stammen of dat het ontsnapte exemplaren uit onze omgeving zijn. Het is zeer wel mogelijk dat zich de komende jaren vanwege het geschikte biotoop meerdere broedparen gaan vestigen op de 's Gravelandse landgoederen. Om het populatie verloop van de Nijlgans in Nederland nauwgezet en kritisch te kunnen volgen, zullen de komende jaren veldwaarnemingen en ringonderzoek van deze soort belangrijk zijn.

Geraadpleegde litteratuur:

1. Bauer, K.M. en Un. Glutz von Blotzheim. Handbuch der Vögel Mitteleuropas, band 2 Anseriformes. Akademische Verlags-gesellschaft, Frankfurt am Main.

2. Vogelwerkgroep Avifauna West-Nederland, 1981.
Randstad en Broedvogels, Tilburg.
3. Teixeira, R.M. Atlas van de Nederlandse Broedvogels, 1979
Ver. tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland, 's Graveland
4. Alleyn, W.F. e.a. Handbook of the birds of Europe,
The Middle East and North Africa: the birds of the Western
Palearctic. Vol.1: Ostrich-Ducks, 1977. Oxford University Press.
6. Waarnemingen archief, Vogelwerkgroep het Gooi e.o.